

A SZOVJETUNIÓ ORVOSI KÖNYVTÁRAI

A Szovjetunió orvosi könyvtárai a közegészségügy közigazgatási szerveihez tartoznak. Feladatuk a különféle tudományos munkák gyűjtése, megőrzése és terjesztése; elősegítik az orvostudomány és az orvosi gyakorlat legújabb felfedezéseinek alkalmazását; lehetővé teszik az orvosok számára, hogy hivatásuk gyakorlásának elhanyagolása nélkül képezhessék magukat.

A szovjet orvosok elméleti és gyakorlati problémáikat a tudomány legújabb eredményeinek megvilágításában igyekeznek tanulmányozni; ezért olyan keresettek nálunk az orvosi munkák. Az egyetemi könyvtárak, amelyek azelőtt majdnem hozzáférhetetlenek voltak a közönséges orvosok számára, most szélesre tárták kapuikat előttük. A régi Katona-Orvosi Akadémia könyvtárát - amely a maga nemében a legjelentősebb Európában - 1890-1900 táján csak professzorok, egyetemi hallgatók és gyakorló évűket töltő orvosjelöltek látogatták; számuk évenként összesen 650-950-re ugrott s mintegy 15-20 ezer kötetet olvastak. Ezzel szemben 1956-ban 206.666 látogatója volt a könyvtárnak s 288.500 kötetet kölcsönözött ki, a kézikönyveken kívül.

Az Állami Központi Orvosi Könyvtár

Az állam az orvosi tanintézeteket, kutató intézeteket és profilaktikus központokat jelentős hitelek biztosításával támogatja. Nyilvános orvosi könyvtárakat állítottak fel és fejlesztettek ki nagy arányokban, a különböző köztársaságok és területek közigazgatási felosztása szerint. A legrégebb nyilvános orvosi könyvtár az Állami Központi Orvosi Könyvtár, amelyet 1919. májusban alapítottak. 38 év alatt több mint egy millió kötetes állományra tett szert. 1-1 kötelempéldányt kap minden, a Szovjetunióban megjelenő orvosi munkából és 1400 külföldi folyóíratra fizet elő. Csereviszonyban van 61 ország 751 orvosi szervezetével.

1956-ban 18.405 rendszeres olvasója volt; ugyanebben az évben több mint 170.000 látogatót tartott nyilván, 651.232 kötetet kölcsönzött, ebből 70.000 volt az otthoni olvasásra kikölcsönzött kötetek száma, a 14.000 művet kölcsönzött a Szovjetunió különböző városaiban lévő tudományos és orvosi intézményeknek.

1934 óta a nagy-katalógus tárgyi felállítású; a Könyvtárnak saját tárgyszó-rendszere van. A nagy-katalógus két részből áll: az összes szovjet orvosi munkákat /folyóiratokat, önálló műveket, gyűjteményes munkákat, stb./ magában foglaló teljes, valamint a külföldi folyóiratok válogatott gyűjteményét tartalmazó katalógusból. Reference-munkák gazdag gyűjteménye áll a kutatók és gyakorló orvosok tájékoztatása szolgálatában. 1956-ban a Könyvtár több mint 134.000 címre vonatkozóan 25.506 szóbeli és 1940 írásbeli kérdésre adott választ. Előkészíti a szovjet orvosi irodalom évkönyvének rendszeres kiadását; az 1955-ös, 1956-os és 1957-es évkönyvek 1958-ban fognak nyomtatásban megjelenni.

A Könyvtárnak saját fényképészeti laboratóriuma van. A nem helybeli olvasóknak fotokópiákat küld azokról a dokumentumokról, amelyek nem adhatók kölcsön.

Az Állami Központi Orvosi Könyvtár kezdettől fogva orvosi dokumentációs és bibliográfiai központ is. 1939-ben a Szovjetunió egészségügyi népbiztosságának rendelete a Könyvtárra bízta a különböző köztársaságok orvosi könyvtárainak és rajtuk keresztül a Szovjetunió valamennyi orvosi könyvtárának tudományos és adminisztratív irányítását.

Egyéb orvosi könyvtárak

Már 1934-ben a Szovjetunióknak 345 orvosi könyvtára volt, összesen 4.110.000 kiadvánnyal.

Ukrajnában gyors iramban alakultak és fejlődtek az orvosi könyvtárak. Bár a hálózat a háború következtében csaknem teljesen elpusztult, 1954-től azonban nemcsak újra helyreállt, hanem jelentősen ki is bővült. Jelenleg Ukrajna mind a 24 területének és mind a 880 járásának van saját orvosi könyvtára. 1954-ben ezek a könyvtárak összesen több mint 6 millió kötetet kölcsönöztek ki.

A többi köztársaságban is fejlődik az orvosi könyvtárak hálózata.

ta. 1957 január 1-én Üzbegisztánnak 36 orvosi könyvtára volt, összesen 974.552 művel; 1956-ban 26.235 volt az olvasók és több mint 500.000 kötet a kikölcsönzött művek száma. Tadzsikisztánban 30 orvosi könyvtár van, összesen 250.000 kötetnyi állománnyal. A rendelkezésre álló adatok szerint a könyvtárak közül 15-nek összesen 8.671 látogatója volt; ezek a könyvtárak 1956-ban 154.875 kötetet kölcsönöztek ki. A Kirgiz SzSzk-ban 24 orvosi könyvtár van. Ezen köztársaság orvosi könyvtárának Frunze-ban, 1956-ban, 557 rendszeres olvasója volt; ugyan abban az évben 3.968 volt a könyvtár látogatóinak és 24.983 kötet a kikölcsönzött műveknek a száma. Kazahsztánnak 52 orvosi könyvtára van. A Turkmén SzSzk-ban 16 a könyvtárak száma, összesen 48.660 kötetnyi állománnyal és 913 rendszeres olvasóval; 1956-ban a könyvtárak 15.550 látogatót tartottak nyilván; a kikölcsönzött kötetek száma 5.584 volt, ennek egy részét postán küldték ki.

Ezek a számok rendkívül jelentősek, ha tekintetbe vesszük, hogy 40 évvel ezelőtt még egyáltalán nem volt orvosi szolgálat, még kevésbé olyan szakintézmény, mint amilyen az orvosi szakkönyvtár, Közép-Ázsiában.

Jelentős orvosi könyvállomány van sok más könyvtárban is: a Kanton-Orvosi Akadémia könyvtárában/1 1/2 millió kötet/, a moszkvai Lenin Könyvtárban, a leningrádi Szaltükov-Scsedrin Könyvtárban, a régi egyetemek könyvtáraiban, a Szovjetunió Tudományos Akadémiájának Könyvtárában, a Szovjetunió különböző köztársaságainak természettudományi akadémiai könyvtáraiban stb.

1944-ben, a Szovjetunió orvosi könyvtárainak 2.konferenciáján hangsúlyozták: ezeknek a könyvtáraknak jelenleg az a legfőbb feladata, hogy a gyakorló orvosok valamennyi kategóriája számára tájékoztató és dokumentációs szolgálatot végezzenek. Az orvosi könyvtárak, amelyek hatalmas mennyiségű orvosi kiadványnak jutnak a birtokába, rendkívül értékes dokumentációs anyaggal rendelkeznek. Ma már nemcsak őrzik ezeket a munkákat, hanem fel is dolgozzák őket, s a belőlük nyert tájékoztató anyagot terjesztik is.

Az 1792-től 1917-ig eltelt 125 év alatt mindössze 660 orvosi bibliográfia jelent meg Oroszországban. 1946-tól 1955-ig, a háború

utáni 10 év alatt, a Szovjet Könyvkamara statisztikai adatai szerint 4.503 ilyen bibliográfiát adtak ki; elkészítésükben az orvosi könyvtárak jelentősen kivették a részüket.

Eredeti cím: Les bibliothèques médicales de l'U.R.S.S.

Megjelent: Bulletin de l'Unesco à l'intention des bibliothèques. 1958. 2/3.sz. 41-42.lap.

OSzK.ford.sz.: 1920.

A SZLÁV ORSZÁGOK ÉS KELETEURÓPA KIADVÁNYAI AZ AMERIKAI
KÖNYVTÁRAKBAN

A keleteurópai és a szláv országok kérdéseire vonatkozó kutatómunka a második világháború óta olyan rohamos mértékben megnövekedett, hogy az amerikai könyvtárak komoly nehézségekkel küzdenek az ezzel kapcsolatban felmerülő bibliográfiai problémák megoldása terén. Azok a könyvtárak, amelyek keleteurópai kiadványokat kívánnak beszerezni, a következő nehézségekkel állnak szemben: a kiadványok nagyon rövid idő alatt elfogynak; antikvár példányokat csak ritkán lehet beszerezni; még abban az esetben is, ha egészen új kiadványokról van szó, a kiadványok kiválasztása, megrendelése, és kifizetése számtalan akadályba ütközik.

Mindehnek eredményeképpen az Association of Research Libraries Committee on Slavic and East European Studies nevű bizottságának égisze alatt s a Joint Committee on Slavic Studies közreműködésével most ezeknek a problémáknak megvizsgálását tűzte ki programul A következő kérdések várnak megoldásra: melyek a rendelkezésre álló források? milyen bibliográfiai és pénzügyi problémákkal kell számolni a rendelések alkalmával? milyen segédeszközökkel és milyen közös szolgáltatásokkal rendelkeznek a könyvtárak a szóbanforgó területen?

Eredeti cím: Les publications des pays slaves et de l'Europe orientale dans les bibliothèques américaines.

Megjelent: Bulletin de l'Unesco à l'intention des bibliothèques, 1958. 2-3.sz. 65.lap.